

УДК 347.73: 336.761

DOI 10.32755/sjlaw.2026.02.179

Лифар В. В.,

аспірант кафедри фінансового права,
Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна
ORCID: 0009-0009-9728-1462

ОБ'ЄКТ ТА ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВИХ ПРАВОВІДНОСИН ЩОДО ОБІГУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

У статті зазначені основний підхід у визначенні структури та об'єкта правовідносин разом з його класифікацією. Досліджені об'єкт і предмет фінансових правовідносин, визначено їх співвідношення. Зазначено місце цінних паперів у фінансово-правовому регулюванні. Визначено види цінних паперів, що беруть участь у фінансових правовідносинах. Зазначено інститут фінансового права, у якому цінні папери використовуються. Характеризовано основні об'єкти правовідносин щодо державного боргу та їх співвідношення з цінними паперами. Обґрунтовано підхід використання цінних паперів як предмета правовідносин щодо державного боргу.

Ключові слова: державні цінні папери, бюджетні правовідносини, фінансово-правове регулювання, цінні папери, державний борг, воєнний стан, публічна фінансова діяльність.

Постановка проблеми. Нині Україна існує в умовах воєнного стану, і перед нею постав виклик, що полягає у стабілізуванні економіки та підготовці ґрунту для інвестицій з боку третіх країн. З огляду на вищевказане важливим є як ступінь розроблення нормативної бази у сфері інвестиційної та бюджетної діяльності, так і наявність сформованих науковою спільнотою підходів до визначення місця цінних паперів. Усе це необхідно в контексті євроінтеграції, оскільки цінні папери – дієвий спосіб залучення коштів до державного та місцевих бюджетів. У науковій літературі є багато досліджень щодо правовідносин з цінними паперами в міжгалузевому контексті й зосереджена увага на економічній природі цінних паперів. Однак фінансово-правовій природі цінних паперів приділено доволі мало уваги, як і фінансово-правовим відносинам щодо обігу цінних паперів. Цим проблемам присвячені праці лише двох науковців, незважаючи на велику актуальність

проблематики фінансово-правового регулювання цінних паперів. Проблема визначення об'єкта фінансових правовідносин також потребує нагального розв'язання, оскільки є фундаментальною цеглиною, з якої будується система фінансового права. Незважаючи на увагу науковців, досі існують деякі суперечливі моменти, пов'язані з цим колом питань. Одним з таких, наприклад, є застосування предмета поряд з об'єктом правовідносин. Не всі фінансово-правові відносини потребують наявності предмета, проте, як визначено у статті, щонайменше один інститут фінансового права ефективно його використовує.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальними для характеристики цінних паперів як об'єкта чи предмета фінансових правовідносин є праці І. Б. Заверухи та Н. М. Ковалко. Об'єкт і предмет фінансових правовідносин у своїх працях досліджували такі науковці: О. О. Дмитрик, О. В. Макух, В. Д. Чернадчук, С. В. Очкурєнко, В. В. Хохуляк та інші.

Метою статті є визначення об'єкта і предмета фінансових правовідносин разом з характеристикою цінних паперів у фінансових правовідносинах.

Виклад основного матеріалу. У науковому середовищі існує багато думок щодо структури правовідносин. Однак переважно використовується модель, згідно з якою правовідносини складаються зі сторін правовідносин та зв'язку між цими сторонами. Сторонами можуть виступати суб'єкти та об'єкти правовідносин, а зв'язок між сторонами становлять права та обов'язки суб'єктів правовідносин. У науці такий зв'язок ще прийнято називати змістом правовідносин. Обґрунтуванню саме такої структури правовідносин у науковій літературі присвячено багато робіт. Зокрема, О. О. Дмитрик вважає, що діяльність учасників правовідносин завжди є об'єктною та предметною, бо спрямовується на досягнення матеріального результату (економічного, соціального тощо) відповідно до закону. При цьому реальна поведінка учасників правовідносин засвідчує реалізацію конкретних прав та обов'язків з усього різноманіття варіантів поведінки,

визначених законом. Учена також поділяє думку, що найдоцільнішою та найпереконливішою є позиція, згідно з якою до структури правовідносин належать такі елементи: суб'єкти права (учасники правовідносин), об'єкти правовідносин, зміст правовідносин (юридичний і фактичний). Авторка зазначає, що в науковій літературі приділено достатньо уваги проблемі визначення об'єкта правовідносин. На її думку, під об'єктом правовідносин потрібно розуміти те, на що спрямовано суб'єктивні права й обов'язки учасників правовідносин і до чого прагне їх поведінка [1, с. 37–43]. Таке визначення є певним компромісом у дискусії щодо визначення поняття об'єкта правовідносин, де одна сторона науковців вважала об'єкт тим, на що спрямований зміст правовідносин, а інша – тим, чого прагне суб'єкт. Підхід, що містить обидві точки зору, нині є найбільш поширеним серед правників. Це також підтверджується словами О. В. Макух, яка вважає, що відносити до об'єкта фінансових правовідносин тільки поведінку суб'єктів некоректно. Проте підтримувати винятково речовий підхід також не можна. Беручи до уваги особливості й різноманітність фінансових правовідносин, доцільним слід вважати за об'єкт правовідносин те, на що спрямовані суб'єктивні права й обов'язки учасників правовідносин, і те, чого вони прагнуть домогтися своєю поведінкою [2, с. 163–164].

Інший вектор роботи щодо об'єкта правовідносин – це намагання його класифікувати. В. Д. Чернадчук, досліджуючи об'єкт бюджетних правовідносин, вказує, що наявні різні підходи до класифікації об'єкта бюджетних правовідносин. Зокрема, через матеріальні блага, нематеріальні блага, поведінку, дії та результати дій, продукти інтелектуальної творчості, цінні папери та офіційні документи. Або через матеріальні блага, нематеріальні блага, продукти інтелектуальної творчості, дії, цінні папери, офіційні документи, фінансові ресурси держави, проекти бюджетів, бюджети тощо. Однак, на його думку, для більшої деталізації потрібно розділяти об'єкт бюджетних правовідносин на загальний, спеціальний (видовий) і первинний об'єкти бюджетних правовідносин. Автор додає, що спеціальний або

видовий об'єкт бюджетних правовідносин не повинен бути лише сукупністю первинних об'єктів, проте мати нову якість, результат, що створюється внаслідок плавної зміни первинних об'єктів правовідносин, тобто їх переходу з кількості у якість [3, с. 81–83]. Класифікація об'єктів правовідносин (зокрема, різних галузей права) дійсно виявляється ефективним інструментом для визначення як галузевих особливостей, так і спільного між ними. Правові особливості кожних конкретних правовідносин як на рівні галузі, так і на рівні підгалузі або інституту дають підстави науковцям виділяти різні критерії для класифікації об'єктів відповідних правовідносин. Іншими словами, виробити загальну для всіх галузей права класифікацію об'єктів правовідносин виявляється доволі складно. Ефективним вбачається класифікувати об'єкти правовідносин у рамках окремих галузей, а вже потім приводити до спільного критерії класифікації в рамках всього права. Більшість науковців не зосереджує увагу на класифікації об'єктів правовідносин. Хоча існують й інші випадки. Зокрема, О. В. Макух зазначає, що галузь фінансового права єдина за своєю суттю становить сукупність правових норм, що регулюють відносини стосовно мобілізації, розподілу і використання коштів публічних фондів. Тому, на її думку, у межах фінансових правовідносин можна виокремити загальний об'єкт, яким є публічні фонди [2, с. 163–164]. Як вбачається, слово «загальний» тут вказує не тільки на існування «загального об'єкта», а й на наявність «незагального об'єкта». Таким чином, якщо дотримуватися логіки класифікації об'єктів правовідносин, то при виділенні об'єкта правовідносин у межах галузі права найчастіше вказується саме «загальний об'єкт», хоча й позначається майже завжди як просто «об'єкт».

Окремим питанням, що доволі часто порушується науковцями, є співвідношення об'єкта і предмета правовідносин. О. О. Дмитрик зазначає, що науковою спільнотою порушується питання виокремлення з терміна «об'єкт правовідносин» терміна «предмет правовідносин». Зокрема, деякі вчені наголошують на існуванні випадків, коли об'єкт правовідносин фактично збігається із самою діяльністю

суб'єктів та вичерпується матеріальним змістом правовідносин. Саме такі випадки стимулюють науковців виокремлювати «предмет правовідносин» від «об'єкта правовідносин» [1, с. 43–44]. На наше переконання, означена тема актуальна як для фінансового, так і для інших галузей права, оскільки фундаментальною категорією, яка фактично свідчить про існування галузі права, є предмет правового регулювання. Переважно визначення предмета правового регулювання базується на об'єкті відповідних правовідносин, а беручи до уваги, що об'єкт і предмет правовідносин доволі часто є одним і тим самим, то на практиці кожна галузь, визначаючи свій предмет правового регулювання, додатково визначає не тільки об'єкт правовідносин, а й предмет. Питання лише в обґрунтуванні наявності самого предмета в межах правовідносин, проте за загальним правилом науковці не сперечаються з його наявністю. Аналіз правової наукової літератури дозволяє нам стверджувати, що ті вчені, кому така структура правовідносин, за різних обставин, не підходить – просто уникають вживання предмета правовідносин і залишаються тільки з об'єктом.

Під об'єктом фінансових правовідносин доволі часто розуміють фонди коштів, які формуються, розподіляються і використовуються в результаті виконання суб'єктивних прав і юридичних обов'язків [4, с. 33]. Такої самої думки дотримується Ю. О. Костенко. Вона також вважає, що під об'єктом фінансових правовідносин потрібно розуміти насамперед фонди коштів. Вони формуються, розподіляються і використовуються в результаті реалізації іншою стороною фінансових правовідносин своїм правам та обов'язків. При цьому, на думку науковиці, суб'єктами фінансового права є носії суб'єктивних прав та юридичних обов'язків у сфері фінансової діяльності відповідно до фінансово-правових норм [5, с. 15]. І. Б. Заверуха зазначає, що об'єкт фінансових правовідносин можна визначати через матеріальну та нематеріальну субстанції. Матеріальна – це фонди коштів (гроші або грошові зобов'язання при утворенні та використанні грошових фондів держави та місцевого самоврядування). Нематеріальна

субстанція охоплює фінансово-правові акти, проекти фінансово-правових актів, звітність. Авторка вважає, що об'єкти фінансових правовідносин також можна досліджувати через призму фінансово-правових норм як способу регуляції поведінки суб'єктів фінансових правовідносин. Проте існують випадки, коли окремі правові норми безпосередньо не визначають об'єкт фінансових правовідносин. у таких ситуаціях їх виділення можливе лише абстрактно. Зокрема, йдеться про ті об'єкти фінансових правовідносин, які є невіддільними від матеріального змісту правовідносин і законодавством не регламентуються. І. Б. Заверуха також зазначає, що деякі науковці завдяки аналізу фінансово-правових норм до об'єктів фінансових правовідносин зараховують: податки, неподаткові платежі, збори, державне кредитування, бюджетні запозичення, дотації, трансферти, субвенції, пеню, проекти актів про відповідні бюджети, бюджети та штрафи [6, с. 169–171]. Більш слушною видається позиція, згідно з якою до об'єкта фінансових правовідносин належать саме публічні фонди коштів. Держава забезпечує фінансовими ресурсами всі необхідні заходи, використовуючи грошові кошти, акумульовані в різних публічних фондах. Публічна фінансова діяльність нерозривно пов'язана з фінансами, що не є грошима як такими (коштами), хоча стосується функціонування грошей. Створення та функціонування публічних фондів є результатом реалізації прав і обов'язків суб'єктів фінансових правовідносин [7, с. 20].

Як елемент структури фінансових правовідносин цінні папери вочевидь посідають місце об'єкта або предмета. Проте постає питання про природу самих відносин, об'єктом чи предметом яких є цінні папери. Уся сукупність правовідносин щодо цінних паперів регулюється різними галузями права. Доволі часто такі відносини пропонується називати фондовими (або біржовими) і вважати їх міжгалузевими. До фінансово-правового регулювання потрібно відносити лише ті відносини щодо цінних паперів, що пов'язані з публічними фондами коштів як загальним об'єктом фінансових правовідносин. Такими,

зокрема, є відносини щодо державного боргу, і беруть участь у таких відносинах не всі цінні папери, а лише державні боргові.

Ковалко Н. М. вказує, що деякі науковці не вважають фінансово-правовими відносини щодо державних та муніципальних цінних паперів між кредиторами та боржниками, оскільки хоч такі відносини й виникають у межах фінансової діяльності, проте владними приписами не регулюються. На думку науковиці, така думка є хибною. Адже перебування відносин у колі публічної фінансової діяльності вже має на увазі наявність саме фінансових правовідносин. Авторці більше імпонує ідея, згідно з якою зміст відносин щодо державного боргу становлять права та обов'язки їх учасників. Ці права та обов'язки виникають через необхідність здійснення діяльності щодо балансування бюджету та розрахунків за борговими зобов'язаннями, взятими на себе урядом. Державні цінні папери виступають предметом правовідносин. Відносини щодо державного боргу є фінансово-правовими, бо пов'язані винятково з фінансовою діяльністю держави та публічними фінансами [8, с. 293–294]. Відповідно до ст. 16 Бюджетного кодексу України державні запозичення здійснюються в межах, визначених Законом «Про Державний бюджет України» з дотриманням граничного обсягу державного боргу на кінець бюджетного періоду. Право на здійснення державних внутрішніх та зовнішніх запозичень належить державі в особі голови Агентства з управління державним боргом України або особи, яка виконує його обов'язки за дорученням міністра фінансів України. Кабінет Міністрів України визначає основні умови здійснення державних запозичень, у тому числі основні умови кредитних договорів та основні умови розміщення (емісії) державних цінних паперів [9]. Тобто законом визначено, що одним із двох інструментів здійснення державних запозичень є державні цінні папери.

Ковалко Н. М. також зазначає, що фінансове право регулює відносини, пов'язані з публічним фінансовим контролем, державним регулюванням та публічним управлінням цінних паперів. На її погляд, усі можливі умови випуску державних та місцевих боргових цінних паперів належать до предмета

фінансового права. Інші цінні папери регулюються нормами приватно-правового регулювання. Вона також поділяє думку, що фінансові правовідносини, пов'язані з борговими державними та місцевими цінними паперами, мають специфічні риси. Зокрема, сфера їх впливу зосереджується в публічних фінансах та публічних фінансових відносинах. Регулювання відносин, пов'язаних з публічними фінансами, застосовується в межах публічної фінансової діяльності. Такі відносини мають на меті планомірне утворення, розподіл та використання публічних грошових фондів. Такі фінансово-правові відносини мають похідний характер відповідно до бюджетних, публічно-кредитних відносин та пов'язані насамперед з балансуванням бюджету. Такі відносини показують, з одного боку, акумулювання коштів як метод публічної фінансової діяльності, а з іншого – здійснюється їх розподіл та використання під час сплати відсотків та погашення публічного боргу. З огляду на специфіку управлінської діяльності держави правовідносини цього фінансово-правового інституту мають кредитний характер (формування боргу, його структурування, управління, здійснення боргових операцій) [8, с. 298–299].

Заверуха І. Б. зараховує до об'єктів правовідносин з приводу державного боргу бюджетні запозичення та боргові зобов'язання Уряду. Аналізуючи структуру державного боргу України та бюджетну класифікацію, науковиця робить висновок, що борг становить не тільки запозичення, а й боргові зобов'язання на умовах правонаступництва, унаслідок кредитної емісії та інші види державної заборгованості. До фінансових ресурсів держави входять бюджетні запозичення як позиковий капітал. Бюджетні запозичення є об'єктом фінансових правовідносин щодо фінансування бюджету. Боргові зобов'язання авторка розглядає як зворотний бік правовідносин щодо здійснення бюджетних запозичень. Оскільки мета таких правовідносин – не покриття дефіциту бюджету, а обслуговування та погашення наявного боргу, то боргові зобов'язання розглядаються як об'єкт фінансових правовідносин щодо управління державним боргом. Як зазначає авторка, деякі науковці вважають, що інколи поведінка суб'єктів

правовідносин спрямована не на об'єкт відповідних правовідносин, а на інші об'єкти. Саме завдяки цим «іншим об'єктам» і досягається відповідний об'єкт правовідносин [6, с. 169–171].

Отже, Заверуха І. Б. використовує об'єкт та предмет у межах правовідносин щодо державного боргу. Об'єктом правовідносин є бюджетне запозичення та боргове зобов'язання. Ці явища відбуваються в публічно-правовому полі та є частиною фінансової діяльності держави, а отже, мають фінансово-правову природу. Сплата за цими об'єктами переважно здійснюється за борговими цінними паперами, тому державні цінні папери виступають предметом правовідносин щодо державного боргу та виконують роль інструменту здійснення бюджетних запозичень та предмета боргового зобов'язання, прийнятого на себе урядом. Під державними цінними паперами розуміються облігації місцевих позик, державні облігації, казначейські зобов'язання України. Така позиція й нині виявляється обґрунтованою та доцільною до використання [6, с. 169–171]; державні цінні папери як предмет правовідносин щодо державного боргу чітко вказують на їх роль у правовідносинах і мету, що ними виконується, – державне запозичення та боргове зобов'язання.

Стосовно боргових зобов'язань публічних органів Заверуха І. Б. вказує, що вони мають окрему ознаку. Обов'язку щодо сплати тіла боргу з бюджету не завжди передусе надходження позичкових ресурсів. За формою боргові зобов'язання набувають форму угоди або цінного паперу. Поділяються державні боргові зобов'язання на прямі боргові зобов'язання та умовні (гарантовані) боргові зобов'язання. Прямі боргові зобов'язання – це зобов'язання, що держава бере як прямий позичальник шляхом випуску державних цінних паперів, укладанням угод про позику або іншими шляхами відповідно до закону України. «Умовні» (гарантовані) боргові зобов'язання – це зобов'язання, які не відображаються у державному бюджеті до набуття чинності державних гарантій. Їх беруть юридичні особи за гарантією держави (наприклад, кредитні гарантії МВФ) або за іншими зобов'язаннями, що здійснюються від імені держави.

Існує й інша група боргових зобов'язань, що де-юре не входить до державного боргу, проте обслуговується та погашається публічними фондами коштів. До цієї групи належать боргові зобов'язання, гарантовані Кабінетом Міністрів України, та боргові зобов'язання, прийняті на умовах правонаступництва. Боргове зобов'язання, гарантоване Кабінетом Міністрів України, – це «умовне» боргове зобов'язання, що не відображається в державному бюджеті до набуття чинності державних гарантій. Після настання певного моменту гарантійне зобов'язання уряду додається до складу Державного бюджету України і стає прямим борговим зобов'язанням. Відповідно предметом боргового зобов'язання, гарантованого урядом України, є гарантовані державою кредитні угоди та цінні папери. Специфічною ознакою боргових зобов'язань, прийнятих на умовах правонаступництва, є обов'язок держави з розрахунку за борговими зобов'язаннями, що виникли не на кредитних засадах і не передбачали надходжень до бюджету на ринкових засадах. Такі відносини є публічними, де держава, в особі уповноважених органів, ухвалює політичне рішення щодо визнання боргу і гарантує його повернення. На думку науковиці, такі зобов'язання варто розглядати як об'єкт одного з видів правовідносин державного боргу.

Правознавиця вважає, що предметом боргового зобов'язання перед населенням України, прийнятого на умовах правонаступництва, є: грошові заощадження, поміщені в період до 2 січня 1992 р. в установи Ощадбанку СРСР та державного страхування СРСР, що діяли на території України; грошові заощадження громадян України, поміщені в установи Ощадбанку України та колишнього Укрдержстраху протягом 1992–1994 років, і які перебували на рахунках Ощадбанку України не менше одного повного календарного року в період 1992–1995 років; державні цінні папери (облігації державної цільової безпроцентної позики 1990 р, облігації державної внутрішньої виграшної позики 1982 р.; державні казначейські зобов'язання СРСР; сертифікати Ощадного банку СРСР) [6, с. 175–178]. Запропонований І. Б. Заверухою підхід щодо

визначення та поділу зобов'язань публічних органів донині є актуальним та широко застосовуваним науковою спільнотою. Він дозволяє більш детально виділити відносини, пов'язані із зобов'язаннями публічних органів, а також побачити всю різноманітність використання публічними органами цінного паперу як засобу залучення коштів.

Висновки. Зазвичай науковцями вибудовується структура правовідносин, де сторонами є суб'єкти та об'єкти, а правовим зв'язком між сторонами є права та обов'язки (зміст правовідносин). При цьому правовідносини переважно відображають діяльність та її результат, тому однією стороною є суб'єкт, а іншою – об'єкт. Існують два основні погляди на об'єкт правовідносин: за першим – об'єкт, це те, на що спрямовано зміст правовідносин; за другим – об'єкт, це те, до чого прагне суб'єкт правовідносин. Нині використовується підхід, що містить ці два погляди одночасно. Окремою проблемою, пов'язаною з об'єктом правовідносин, є його класифікація. Єдиного міжгалузевого підходу до класифікації об'єкта немає, проте іноді певні науковці використовують поняття «загальний об'єкт правовідносин». Об'єктом фінансових правовідносин часто визначають публічні фонди коштів. Дискусією в науковому колі є застосування предмета разом з об'єктом правовідносин. Стосовно державного боргу як інституту фінансового права, то є обґрунтованим застосування предмета правовідносин з огляду на ефективність відмежування виконуваних функцій. Об'єктом відносин щодо державного боргу є бюджетні запозичення та боргові зобов'язання як мета діяльності суб'єктів, водночас предметом відносин є цінні папери. Не всі цінні папери є предметом фінансових правовідносин, а лише державні цінні папери. Під державними цінними паперами зазвичай розуміють державні облигації у вигляді внутрішніх та зовнішніх державних позик; казначейські зобов'язання України.

Список використаних джерел

1. Дмитрик О. О. Зміст та класифікація фінансових правовідносин : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003. 187 с.

2. Макух О. В. Динаміка фінансових правовідносин: методологічний аспект : дис. ... д-ра юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 411 с.

3. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку : дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2010. 419 с.

4. Фінансове право : навчальний посібник / за ред. Л. К. Воронової. Київ : Вентурі, 1998. 383 с.

5. Костенко Ю. О. Фінансове право України : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 240 с.

6. Заверуха І. Б. Проблеми правового регулювання державного боргу України : дис. ... д-ра юрид. наук. Львів, 2007. 442 с.

7. Фінансове право : підручник / О. О. Дмитрик, Є. О. Алісов, Д. А. Кобильнік та ін.; за ред. О. О. Дмитрик. Одеса : Юридика, 2022. 466 с.

8. Ковалко Н. М. Боргові цінні папери як об'єкти публічної фінансової діяльності : дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2020. 481 с.

9. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 01.04.2026).

Lyfar V.,

PhD student of the Department of Financial Law,

Yaroslav Mudryi National Law University,

Kharkiv, Ukraine

ORCID: 0009-0009-9728-1462

OBJECT AND SUBJECT OF FINANCIAL LEGAL RELATIONS CONCERNING THE CIRCULATION OF SECURITIES

The article indicates the main approach in determining the structure and object of legal relations together with its classification. The object and subject of financial legal relations are studied, their correlation is determined. The place of securities in financial and legal regulation is indicated. The types of securities that participate in financial legal relations are determined. The institution of financial law in which securities are used is indicated. The main objects of legal relations regarding the state debt and their correlation with securities are characterized. The approach of using securities as the subject of legal relations regarding the state debt is substantiated.

Currently, Ukraine exists in martial law and is faced with the challenge of stabilizing the economy and preparing the ground for investment from third countries. In view of the above, both the degree of development of the regulatory framework in the field of investment and budgetary activities and the availability of approaches developed by the scientific community to determine the location of securities are important. All this is especially important in the context of European

integration, since securities are an effective way to attract funds to the state and local budgets. The financial and legal nature of securities has received relatively little attention, as well as financial and legal relations regarding the circulation of securities. The problem of determining the object of financial legal relations is also urgent to solve, since it is a fundamental brick from which the entire system of financial law is built. Scientists have paid much attention to this issue, but there are still some controversial points related to this range of issues. One of these, for example, is the use of the subject along with the object of legal relations. Not all financial legal relations require the presence of an object, but as determined in the article, at least one institution of financial law effectively uses it.

Key words: *government securities, budget legal relations, financial and legal regulation, securities, public debt, martial law, budget legislation, financial legislation, public financial activity.*

References

1. Dmytryk, O. O. (2003), *Content and classification of financial legal relations* : PhD dissertation, Kharkiv.
2. Makukh, O. V. (2017), *Dynamics of financial legal relations: Methodological aspect* : Doctoral dissertation, Zaporizhzhia.
3. Chernadchuk, V. D. (2010), *Budgetary legal relations in Ukraine: Theory, practice and development prospects* : Doctoral dissertation, Kyiv.
4. Voronova, L. K. (Ed.) (1998), *Financial law*, Venturi, Kyiv.
5. Kostenko, Yu. O. (2009), *Financial law of Ukraine*, Center for Educational Literature, Kyiv.
6. Zaverukha, I. B. (2007), *Problems of legal regulation of public debt in Ukraine* : Doctoral dissertation, Lviv.
7. Dmytryk, O. O. (Ed.), Alisov, Ye. O., Kobylnik, D. A., et al. (2022), *Financial law*, Yurydyka Publishing, Odesa.
8. Kovalko, N. M. (2020), *Debt securities as objects of public financial activity* : Doctoral dissertation, Kyiv.
9. Ukraine (2010), *Budget Code of Ukraine* : Law of Ukraine dated 8 July 2010 No. 2456-VI, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (accessed 1 April 2026).

Дата першого надходження статті до видання: 01.04.2026.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.04.2026.

Дата публікації (оприлюднення): 01.06.2026.